

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการคณะชุมชนคลองเตย เป็นการศึกษาด้านกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจ ทศนคติที่มีต่อที่พักอาศัย และปัญหาของผู้พักอาศัยในโครงการ ตลอดจนประเมินผลของโครงการตามแนววัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการที่ได้กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากการเข้าอยู่อาศัยจริงในโครงการ และความพอใจของผู้อยู่อาศัยในด้านต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงโครงการคณะชุมชนของรัฐ โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบคือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับที่พักอาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เช่าอาศัยในโครงการ และเอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่ได้มีผู้ศึกษาไว้แล้ว

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสำรวจภาคสนาม (Field Survey) ในครั้งแรกใช้วิธีการสอบถามจากผู้พักอาศัย เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะชุมชนคลองเตย เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโครงการ ข้อมูลผู้เช่า และสำรวจสภาพแวดล้อม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการออกแบบสอบถาม และทำการสำรวจภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถามเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนที่ แผนผัง และภาพถ่าย เป็นเครื่องมือซึ่งจะถูกนำมาใช้ในการศึกษาทำเลที่ตั้ง สภาพแวดล้อม สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

2. แบบสอบถาม ซึ่งกำหนดคำถามเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ทศนคติและความพอใจที่มีต่อโครงการ แบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ สถานภาพ สมรส สมาชิกในครัวเรือน อาชีพ ระดับรายได้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพักอาศัยปัจจุบัน ได้แก่ ลักษณะที่อยู่อาศัยเดิม กรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยเดิม สาเหตุการเข้าพักอาศัย ระยะเวลาการอยู่อาศัย การใช้บริการชุมชน ปัญหาการอยู่อาศัยในปัจจุบัน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติและความพึงพอใจต่อที่พักอาศัย ได้แก่ สภาพทางกายภาพ ขนาดห้องพัก สาธารณูปโภค สาธารณูปการ สภาพแวดล้อม การอยู่ร่วมกันในชุมชน ความมั่นคงในการอยู่อาศัย

การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบครั้งที่ 1 ได้ทำการแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้พักอาศัยในโครงการ จำนวน 10 ชุด พบว่ามีข้อบกพร่อง และได้แก้ไขโดยการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบคำถามและตัวเลือก เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันยิ่งขึ้น

การทดสอบครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้แบบสอบถามที่แก้ไขแล้วทดสอบโดยแจกแก่ผู้พักอาศัย จำนวน 10 ชุด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำถามและตอบคำถามได้ชัดเจนขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่จะศึกษา ได้แก่ ประชากรที่พักอาศัยในโครงการเคหะชุมชนคลองเตย ทั้งหมด 4,292 หน่วย ไม่รวมห้องที่ยังไม่บรรจุผู้อยู่อาศัยอีก 156 หน่วย จากจำนวนทั้งหมด 4,448 หน่วย แบ่งออกเป็นอาคารแฟลตสำหรับบุคคลทั่วไป จำนวน 3,278 หน่วย และอาคารแฟลตสวัสดิการแก่พนักงานการทำเรือ 1,014 หน่วย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการคัดเลือกตัวอย่างโดยการคัดเลือกทางสถิติ โดยใช้หลักทฤษฎีของ Taro Yamane¹ โดยการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยความเชื่อมั่นที่ 95% และให้ค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้นี้คลาดเคลื่อนไปไม่เกิน +/-5%

¹ อุมพร จามรมาน, การสุ่มตัวอย่างทางการศึกษา, กรุงเทพมหานคร : หจก.พัชนีพิมพ์ลิ
ตริง, 2523

จำนวนหน่วยพักอาศัยในโครงการมีจำนวน 4292 ครัวเรือน

$$n = N / 1 + NE^2$$

โดยที่ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม สำหรับประชากร N คน

N คือ จำนวนประชากรในที่นี้ คือ 4292 ครัวเรือน

E คือ ขนาดของความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับได้ในที่นี้คือ +/- 5%

$$n = 4292 / 1 + (4292) * (.05)^2$$

$$n = 360 \text{ ตัวอย่าง}$$

ทำให้ทราบขนาดตัวอย่างที่ต้องใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 360 ตัวอย่าง ได้ทำการแจกแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืน และสามารถใช้ได้จริงครบทั้ง 360 ชุด คิดเป็น 100% เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งไว้

จากนั้นนำขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาคำนวณเพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในโครงการ ด้วยการวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Quota Sampling) เนื่องจากผู้พักอาศัยในโครงการแบ่งออกเป็น

- ผู้เช่าทั่วไป จำนวน 3278 หน่วย
  - สวัสดิการของพนักงานการทำเรือ จำนวน 1014 หน่วย
- รวมจำนวนหน่วยทั้งสิ้น 4,292 หน่วย

โดยกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างได้เป็น 3 : 1 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เช่าทั่วไป 240 ชุด และ พนักงานการทำเรือ 120 ชุด เนื่องจากอาคารแฟลตมีจำนวน 24 อาคารในแต่ละอาคารส่วนใหญ่มีจำนวนหน่วยพักอาศัยแตกต่างกัน ดังนั้นจึงได้นำจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้นั้น มากำหนดสัดส่วนตามจำนวนห้องพักในแต่ละอาคารอีกครั้งหนึ่ง ดังปรากฏในตารางที่ 3.1 และ 3.2

การรวบรวมข้อมูล

โดยผู้วิจัยเข้าไปแจกแบบสอบถาม สังกะการณ์ และสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัยในโครงการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เวลาเก็บข้อมูลทั้งหมด 1 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2540 ถึงสิ้นเดือนพฤศจิกายน 2540 ใช้แบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด

ตารางที่ 3.1. แสดงจำนวนหน่วยพักอาศัยของอาคารแฟลตเคหะชุมชนคลองเตย (แฟลต 1-24)

แฟลต	กคช. (ผู้เช่าทั่วไป)	สวัสดิการ กทท. เช่า	รวม
1	81	181	262
2	88	120	208
3	49	105	154
4	217	9	226
5	198	10	208
6	141	121	262
7	154	-	154
8	200	8	208
9	261	1	262
10	153	1	154
11	162	-	162
12	154	8	162
13	108	90	198
14	-	180	180
15	-	180	180
16	180	-	180
17	180	-	180
18	198	-	198
19	120	-	120
20	120	-	120
21	120	-	120
22	120	-	120
23	215	-	215
24	215	-	215
รวมทั้งสิ้น	3434	1014	4448

ตารางที่ 3.2. ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนหน่วยพักอาศัยของอาคารแฟลตเคหะชุมชนคลองเตย (แฟลต 1-24)

แฟลต	ผู้เช่าทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง	สวัสดิการ กทท.	กลุ่มตัวอย่าง	รวม	รวมกลุ่มตัวอย่าง
1	81	6	181	21	262	27
2	88	6	120	14	208	20
3	49	4	105	13	154	17
4	217	16	9	1	226	17
5	198	15	10	1	208	16
6	141	10	121	15	262	25
7	154	11	-	-	154	11
8	200	15	8	1	208	16
9	261	19	1	-	262	19
10	153	11	1	-	154	11
รวม	1542	113	558	66	2098	178
11	162	12	-	-	162	12
12	154	11	8	1	162	12
13	108	8	90	11	198	19
14	-	-	180	21	180	21
15	-	-	180	21	180	21
16	180	13	-	-	180	13
17	180	13	-	-	180	13
18	198	15	-	-	198	15
รวม	952	72	458	54	1440	126
19	120	9	-	-	120	9
20	120	9	-	-	120	9
21	120	9	-	-	120	9
22	120	8	-	-	120	8
รวม	480	35	-	-	480	35
23	215	16	-	-	215	16
24	59	4	-	-	59	4
รวม	274	20	-	-	430	20
รวมทั้งสิ้น	3278	240	1014	120	4282	360

ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและสามารถใช้ได้จริง 360 ชุดเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งไว้ ในการสอบถามครั้งนี้ได้ใช้ผู้ช่วยวิจัยจำนวน 3 คน โดยทำการสอบถามจากหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้สมรสเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ข้อมูลภาคสนามแล้ว ได้รวบรวมแบบสอบถามที่ได้ทำการตรวจสอบ และคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบ นำข้อมูลดังกล่าวมาจัดระเบียบ เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์และนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC+ ซึ่งค่าสถิติที่นำมาใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าสัดส่วนร้อยละ (Percentage) และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Crosstabulation)

นำเสนอผลการวิจัยที่ได้ในรูปแบบตาราง แผนภูมิ รูปภาพ และการบรรยายสรุปผลการวิจัย และข้อคิดเห็นเพื่อเสนอแนะแนวทางในการวางแผนที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังวิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์: ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาการอยู่อาศัย และทัศนคติต่อที่อยู่อาศัย
วิเคราะห์สภาพข้อเท็จจริงกับนโยบายและวัตถุประสงค์
เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานต่อไป

เก็บรวบรวมข้อมูลของพื้นที่ศึกษา

ข้อมูลทุติยภูมิ
- เอกสารรายงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ

ข้อมูลปฐมภูมิ

ออกแบบสอบถาม

ออกสำรวจพื้นที่

ประชากรในพื้นที่ทั้งหมด

กำหนดโครงสร้าง
- ข้อมูลด้านประชากร
- ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจสังคม
- ข้อมูลความพอใจและปัญหาการอยู่อาศัย

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
อ้างอิงจากการกำหนดของ
YAMANE ที่มีความเชื่อมั่น
95%

กำหนดตัวแปรแนวคิด
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จัดพิมพ์

พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา

ปรับปรุง

สร้างคำถาม

ทดสอบบางชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล
แจกแบบสอบถาม

ประมวลผลและสรุป

การวิเคราะห์ข้อมูล
1) นำแบบสอบถามที่ได้คืนตรวจสอบความสมบูรณ์
2) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล
3) วิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS/PC
คำสถิติบรรยาย, ความถี่, ร้อยละ

การนำเสนอ
- บรรยาย
- ตาราง
- แผนภูมิ
- รูปภาพ